

Поштовани господине председниче, Ваше Преосвештенство, драге и поштоване колеге чланови Савета,

Имам част да Вас поздравим у име министарства за дијаспору и изразим своје задовољство што данас конституишемо овако значајно тело, уверен да је састав изузетно добар и да ћемо сви заједно својим ангажовањем допринети **1. побољшању положаја Срба у региону 2. унапређењу регионалне сарадње 3. да ћемо допринети изградњи модерне Србије која ће бити лидер у региону.** Посебно ми је драго што је оснивање овог Савета предвиђено недавно усвојеним **првим Законом о дијаспори и Србима** у региону чиме смо створили институционалне механизме за вођење дугорочне политике према нашим сународницима који живе у целом свету.

Имајући у виду дешавања на просторима бивше Југославије у последњих двадесетак година свима је јасно да је **положај Срба у региону веома специфичан и тежак. Са друге стране компликована је и позиција државе Србије.** Својом политиком шаљемо поруку међународној заједници да смо се суштински променили и да смо фактор стабилности а при томе имамо и жељу и уставну обавезу да подржимо наше сународнике у остваривању њихових, међународним стандардима загарантованих права и да при томе унапредимо добросуседске односе и регионалну сарадњу.

Свима нам је позната чињеница да многа горућа питања која се односе на укупан положај Срба у суседним земљама, нису ни издалека решена. **Стога нам предстоји упоран и дуготрајан рад да овај положај доведемо на прихватљив ниво** и да обезбедимо да се потписани међудржавни споразуми са земљама у региону и закони суседних земаља који се на њих односе и у пракси поштују.

Сама чињеница да ми данас овде заседамо је снажна и охрабрујућа порука за наше сународнике у суседним земљама. **Деведесетих, они су били жртве погрешне политике одлазећег идеолошког поретка** и по нас неповољних међународних околности а након демократских промена осећали су се помало заборављеним јер је посрнула Србија по природи ствари морала бити окренута готово искључиво сама себи. **Последњих година видна је промена на боље** и зато су очекивања наших сународника од нас велика а резултати рада Савета изузетно значајни за њихову егзистенцију и будуће економске, политичке и културне односе са Србијом.

Овај Савет доживљавам као тело које даје стратешке смернице и у исто време координира рад свих државних органа који на један или други начин, у мањој или већој мери учествују у спровођењу политике према Србима у региону. Мислим да је веома важно и то што је на челу савета Председник Републике који ће снагом свог личног ауторитета и снагом функције првог човека наше државе појачати политичку тежину Савета и тиме ћемо послати јасна порука колико су нам ова питања важна.

Министарство за дијаспору је организовало две Конференције о положају и перспективама српског народа у земљама региона, на којима су учествовали највиши представници водећих српских удружења и „кровних“ савеза из Хрватске, Македоније, Словеније, Црне Горе, Мађарске, Босне и Херцеговине, Румуније и Албаније. **Конференције су резултирале доношењем декларација које се делом већ и остварују у пракси :** од усвајања Закона о дијаспори и Србима у региону, преко најаве отварања нових дипломатско-конзуларних представништава и културно-информативних центара наше државе у земљама региона. Ипак, остало је још много проблема дефинисаних у овим Декларацијама, пре свега у погледу статуса, обаразовања и просвете, културе и информисања.

У Албанији рецимо, српски народ је тек 2006. године добио статус националне мањине који је најжалост само декларативан, односно у пракси неостварив. Срби нису заступљени у Парламенту Албаније нити имају сопствени политичку партију а једино су преко Грчке партије за људска права заступљени у малом броју органа локалне управе.

У Словенији је ситуација такође неповољна где и поред тога што су Срби, после Словенаца, најбројнија етничка заједница, немају признат статус националне мањине. Немамо своју организовану, политичку партију, нисмо представљени у Парламенту Словеније као ни у локалним властима, за разлику од малобројнијих Мађара и Италијана који имају загарантовано посланичко место у Парламенту Словеније, а што им је омогућио статус националне мањине.

У Мађарској је ситуација повољнија што се тиче статуса нашег народа јер је Мађарска 1993. године Србима признала статус националне мањине, али Закон о правима мањина, усвојен исте године, под сталном је тенденцијом мењања, што има за резултат континуирано ограничавање мањинских права. Српска мањина нема своје представнике у Парламенту Мађарске, мада је према одредбама мађарског устава и Закона о правима мањина, Парламент Мађарске био у обавези да донесе посебан закон који би омогућио да мањине имају своје посланике у парламенту.

У Хрватској су и данас присутна пристрасна, дискриминаторска суђења за ратне злочине и постоје тајне оптужнице, као и чести појединачни напади на Србе, што спречава повратак и уноси несигурност међу оне који живе у Хрватској. Ово је један од разлога зашто се у Хрватску до сада вратило мање од 54 000 избеглих Срба од којих је већ преминуло близу 15 000. Не смемо заборавити ни неизвршавање реституције станарског права које је хрватска власт Србима укинула и покушај трајног одузимања стеченог станарског права држављанима Хрватске српске националности.

Када говоримо о Црној Гори, због компликованих дипломатских односа насталих након осамостаљења и признавања једнострано проглашене независности Косова и Метохије, не желећи да реметимо активности Министарства спољних послова и председника Републике ми се овим питањем нисмо детаљно бавили али желим да нагласим да је економска основа српског народа у Црној Гори због актуелне политике у тој држави, доведена у питање, иако су управо Срби у просеку најобразованија, и после Црногораца, најбројнија популација. Посебно је уочљиво девастирање и економско сиромашење средина у којима Срби чине већину популације.

Што се тиче малог броја повратника у федерацију Б и Х, у средине са већинским бошњачким становништвом, јасно је да се углавном ради о старијим лицима – повратницима, која имају проблеме и са становништвом које су затекли и са локалним властима које врше опструкцију. На подручјима где су Срби повратници у већини, а то су општине Дрвар, Гламоч, Грахово и Босански Петровац, локална српска власт има опструкцију кантоналних власти и власти Федерације.

Потребно је да на нивоу овог Савета, и наше државне политике уопште, учинимо кораке да се ови проблеми, насумице одабрани у мом обраћању, у наредном периоду почну решавати, односно да будемо на услузи нашем народу у региону, који апострофира ове проблеме као кључне.

Очување, јачање и остваривање веза матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону остварује се у великој мери учењем, чувањем и неговањем српског језика и ћириличног писма, и сигуран сам да нам је и то један од приоритетних задатака. Пример добро организоване наставе на српском језику јесте у Румунији у српској теоретској гимназији „Доситеј Обрадовић“, у Темишвару, као и у оквиру редовног мађарског школског система у српској школи „Никола Тесла“ у Будимпешти и школи у Батањи. У Хрватској, у Источној Славонији и Барањи организована је настава на српском језику. Проблем у овој области имају Срби у Македонији, Федерацији БиХ, у Албанији и Словенији.

Располажући симболичним финансијским средствима, **Министарство за дијаспору је преко конкурса у претходне две године** суфинансирало и српска удружења и савезе у земљама региона, подржавајући најзначајније традиционалне културно-уметничке манифестације, као што су: Дани српске културе у Темишвару и Европска смотре фолклора у Румунији., Дани српске културе у Хрватској, Срби и пријатељи у Македонији, Светосавске свечаности у Будимпешти и Скопљу и многа друга окупљања.

Помагали смо, у складу са заиста скромним могућностима и културно-уметничка друштва, кампове на којима су се окупљала српска деца, летње школе српског језика...

Оснивањем Буџетског фонда за дијаспору и Србе у региону, како је предвиђено законом о дијаспори и Србима у региону, уз буџетска али и спонзорска и донаторска средства биће верујем олакшано финансирање учења, српског језика и пројеката за чување и неговање српског културног, етничког, језичког и верског идентитета, организовање традиционалних конференција, скупова и манифестација и других потреба нашег народа ван граница Србије у циљу спречавања асимилације.

Пре усвајања Закона о дијаспори и Србима у региону, тачније на истеку јавне расправе о овом закону, традиционалну манифестацију, ове године по свим оценама до сада најуспешнију, **Видовданске дане дијаспоре и Срба у региону**, посветили смо искључиво теми израде платформе за Стратегију очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и Срба у региону. Тренутно је у току друга фаза израде Стратегије у коју смо укључили целокупан невладин сектор, а оно што ме радује је изузетно висок степен заинтересованости и њихове жеље да кроз конкретне предлоге дају свој допринос овом документу.

Проблема је много, али дугорочним приступом и ефикасном координираном акцијом свих државних органа, могуће је унапредити односе и и јачати свест о пореклу Срба у Албанији и подстицати их да се национално и верски декларишу, на повратаку Срба у Федерацију БиХ, повратак њихове имовине и образовање српских кадрова за учешће у власти, на локалном и федералном нивоу, која нам законима припада.

Треба се додатано инсистирати на поштовању мађарског Устава и гарантованом месту за српског посланика у Парламенту Мађарске, **затим за изгласавање изборног закона у Македонији**, у смислу гарантовања посланичког представљања националних заједница у Парламенту Македоније, по коме би Срби би имали два представника, за решавање недостатака и неусклађености финансирања културних програма и обезбеђивања простора за рад културно-уметничких друштава, већа заступљеност у програмима на државних телевизија и радио станица у земљама региона, отварање нових међудржавних граничних прелаза и решавање других отворених питања. **Верујем да ћемо истрајати на бризи за права „избрисаних“ у Словенији**, где су већина Срби, **бићемо увек на услузи Савезу Срба у Румунији** у организацији културних и просветних манифестација на српском језику у тој нама пријатељској земљи, јасно ћемо дефинисати **политику према српском народу у Црној Гори** и показати **Србима у Хрватској** да сва отворена и тешка питања, повратка имовине, станарских и други стечених права можемо заједнички решавати кроз политику добросуседских односа и отворене међудржавне сарадње.

Напомињем да је ово излагање са аспекта делокруга рада министарства дијаспору и да смо спремни на сарадњу са свим државним органима.

Очи нашег народа у региону уперане су у Србију, наша Уставна обавеза је да их подржимо а морална да их не изневеримо .